

ABONAMENTUL

Pe un an 24 Cor.
Pe jumătate an 12 "
Pe 1 lună 2 "
Nrul de Duminecă pe un an 4 Cor.
Pentru România și America 10 Cor.

Pentru România și străinătate nrul de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca nr. 20.

INSERTIUNILE se primesc la admi-
nistrație.

Manuscripte nu se inapoiază.

Telefon pentru oraș și comitat 502

In așteptare.

(*) Țara ungurească niciodată n'a avut parte de guvern ca lumea. Nainte de constituție a suferit sub domnia de *castă* a oligarhilor, dela constituționalism încoace domnește aceeași *castă* sub titlul de *partide politice*: toate trei partidele ungurești din cameră sunt adică și azi conduse de oligarhi! Ocupate și preocupate de propriile interese, se înțelege că partidele politice n'au avut vreme să se ocupe și de interesele generale ale popoarelor din țară. Siguranță personală, drumuri, justiție, salubritate publică n'a existat în trecut. Abia dela Széchenyi încoace s'au pus în discuție. Administrația și astăzi este — asiatică.

Dar, în sfârșit, a dat Dumnezeu să vină la putere așa zisul guvern »național«, compus din cei mai europeni bărbați de stat maghiari: din Wekerle, financiar și economist modern; din Andrassy care a crescut la curtea împărătească și scrie cărți filozofico-istorice; din Apponyi, care vorbește toate limbile marilor popoare din apus și a călătorit lumea întreagă; din Kossuth care a învățat în Anglita și a trăit în Italia.

Și totuși, ce vedem?

Vedem reacțiunea cea mai păcătoasă. E scârbit și indignat chiar »Pester Lloyd« — am arătat în numărul nostru de ieri — scria la 22 c. împotriva proiectului de lege alui Daranyi, iar într'un număr mai recent — arătam asta în alt loc al ziarului nostru — condamnă atitudinea întregului guvern.

Subscriem și împărtășim aceste păreri și ținem să scoatem în relief îndeosebi pagasiul de învinuire a masei, care ori că e înconștientă de drepturile ce i-se cuvin, ori că n'are putere să lupte, ci rabdă atâtea guverne detestabile...

Un mare adevăr acesta!

Iată, să luăm cazul numai cu noi, românii. Nu sunt oare mai multe cercuri electorale române cari au ales deputați kossuthiști, ori de alt partid, de cât cercuri brave, cari s'au învrednicit să aleagă români naționaliști?

Și vine proiectul lui Apponyi. Cine a mai protestat și dus luptă afară de români? Nici o altă naționalitate, căci cele 2-3 adunări de protestare a sârbilor și slovacilor n'a avut vre-o deosebită însemnătate... Masei inerente de germani nu-i pasă că i-se ia puțința de a-și mai susține cultura națională. Rutenii, cei mai mici la număr, nici ideie n'au de cultură națională și rabdă nepăsători cum preoții papistași îi maghiarizează.

Românii, chiar ei, desevârșit-au oare lupta pornită cu atâtea elan?

Nu.

Pe când toți ne așteptam la o *acțiune istorică a prelaților noștri*, ne aleserăm numai cu adresa prelaților bisericei ortodoxe. Mitropolitul Blajului și cei trei episcopi sufragani n'au crezut că a sosit vremea luptei solidare și frățești a prelaților ambelor biserici române. S'au văzut în Budapesta, și-au dat bună ziua, ș'atâta! S'au despărțit fără a ști unii de alții și fără a fixa când se vor mai întâlni și cu atât mai puțin a discuta asupra acțiunii viitoare pentru apărarea culturii românești.

Vor fi oare numai ei de vină?

Nu, ci vinovată este obștea care nu-și știe impune voința și realizarea dorințelor.

Toate aceste sunt lucruri cunoscute și noi le reîmprospătăm pentru a trage o concluzie: câtă vreme răbdăm răul și rușinea *fără a întreprinde ceva serios întru sanarea situației*, mai că n'am avea dreptul nici să ne plângem.

Cetirăm zilele trecute două articole strașnice în organul național dela Budapesta. Socoteam ca ele să fie anunțarea unei acțiuni și mai înălțătoare a clubului parlamentar român, un fel de chemare la luptă serioasă, la organizare pe toată linia, lucru pus în evidență deja de doi ani. Când colo, ce auzim? Pela club bate vântul și concentrarea forțelor la Budapesta se dovedește tot mai mult o acțiune născută moartă. În același timp nu se mai poartă grije nici periferiilor, așa că facem fiecare după cum ne taie capul, după gradul de însuflețire ori apatia ce se înstăpânește asupra noastră.

Nu e bine așa.

Noi, ziarele, într'una accentuăm datorințele prelaților noștri în lupta mare ce s'a încins pentru apărarea culturii române. Domnii deputați, ne luăm voie a le-o spune, nu s'au achitat însă de datorințele lor numai prin vorbirile rostite în parlament, ci-i rugăm ca de astădată să mediteze serios cum să organizeze forțele naționale în vederea campaniei ce va trebui să pornim parte pentru sufragiul universal, parte pentru ca, pe cale privată, să apărăm, cum vom ști, școala română.

De atâteaori s'a accentuat, că îmbrățișăm politica activistă nu atât în vederea rezultatelor parlamentare, cât mai ales în vederea activității extraparlamentare a deputaților noștri nu numai imuni față de șicanele administrației, dar și cu trecere tocmai în urma încrederii ce a pus poporul într'ânșii. Ni-se pare însă că activitatea asta extraparlamentară întârzie și nici măcar nu auzim, că *biuroul* (dacă este) clubului parlamentar prepară terenul pentru desfășurarea unei lupte extraparlamentare în stil mai mare și a unei organizări fie cât de modeste.

Ne e teamă să nu treacă și vara fără a

se face ceva. Iată de ce ne permitem să atragem atenția celor în drept...

Când trăim într'o țară în care guvernele își văd de interesele partizanilor, în care poporul a luat drumul — Americii, frunțașii noștri au îndovită datorie a veghia la soartea neamului. Că de și-o pierde poporul încrederea și în deputații naționaliști, nu știm zău cui ar mai putea crede!

Asociația regnicolară a funcționarilor dela căile ferate și-a ținut adunarea generală anuală alaltăieri și ieri într'o sală a politehnicului din Budapesta. Punctul principal la ordinea de zi a fost desbaterea asupra proiectelor ministrului Kossuth.

Alegerile din Austria. În Galiția încă nu s'au terminat alegerile pentru cameră. Lupta e extraordinar de agitată între poloni și ruteni. În orașul Voieslov rutenii au ucis pe un alegător rutean, pentru că acesta a votat cu candidatul polon. Din 160 cercuri galițiene numai în 62 s'au terminat alegerile, în 44 sunt balotajii. Acestea sunt puse pe azi, pe Vineri, pe 4 și pe 7 Iunie.

— Primarul Vienei *Luiger*, care a fost ales în Viena și în Hietzing va abdice de mandatul din urmă. Partidul socialist creștin intenționează să-l candideze în Hietzing pe *Schneider*, care a căzut în districtul Fünfhausen din Viena. Alegătorii din Hietzing însă au declarat, că nu-l primesc de candidat.

— Partidele germane: progresist, popular, independent și agrar, intenționează înființarea unui bloc liberal german. Spre acest scop șefii acestor partide se vor întruni la 4 Iunie, să pertrateze chestia.

— Socialdemocrații pretind, că un post de vicepreședinte al camerei să li-se cedeze lor. Candidatul lor la acest post este *Pernerstorfer*.

Ancheta presei a ținut ieri ultima ședință, discutându-se punctele din program, cari rămăseseră. Secretarul de stat *Töry*, care a prezidat ședința aceasta, a spus între altele, că legea de presă, care se va face, va fi astfel compusă, că va câștiga mulțumirea oricărui adevărat prieten al libertății presei.

Adunarea kossuthistă din Giula de Duminecă a luat următoarea rezoluțiune:

— Partidul independist și 48-ist din Giula, întrunit, ca să discute asupra situației politice de azi constată cu durere, că realizarea principiilor 48-iste încă tot întârzie fără motiv. Constată cu durere, că partidul independist și 48-ist — de și în cameră prezintă majoritate absolută — se reține de a valida în practică politica sa mărturisită până acuma și înaintează pe drumul politice 67-iste, contrariată din partea noastră. De aceea pretindem: 1. inarticularea momentană în lege a *sufragiului universal*, secret și după comune, 2. instituirea cât mai urgentă a teritorului vamal și a notelor maghiare de bancă separate, 3. codificarea cât mai urgentă a *sistemului progresiv de dare*

Pentru castele, vile, sanatoare, spitale, hoteluri, fabrici, laboratoare, gări, casarme, biserici, școli, comune și orașe mici, cea mai ieftină iluminare e ceea-ce se poate face cu gazul Benoid. Flacăra ce corăspunde la 50 lumini costă pe oră numai 1.6 filleri.

Telefon 561.

Telefon 561.

**Magyar Benoid-gáz
Részvénytársaság.**

Arad, Pécskai-ut 13/14.

Fără acitelin! Ori ce primejdie eschisă! Cea mai simplă manuară! Epistole de recunoștință din patrie și străinătate. Patente din patrie și străinătate. Nenumărate premieri. Cei interesați primesc deslușiri detaliate.

Prospect gratuit, fără nici un contract.

4. ștergerea necondiționată a dărilor de consum, 5. sistematizarea legislativă a drepturilor de asociere și de întruire și 6. protestăm împotriva oricărei năzuințe, care intenționează urcarea contingentului militar și prin aceasta îngreunare nouă pentru cetățeni. În credința neșărită, că partidul nostru își va fi credincios sieși și promisiunii făcute, așteptăm cu nerăbdare îndeplinirea cât mai grabnică a speranțelor noastre îndreptățite.

Bunii cetățeni din Gyula însă de sigur vor deveni mai răbdători, până ce guvernul se va sinchisi cu pretenziunile lor.

Ministrul Wekerle a plecat aseară la Viena, însoțit de secretarul de stat dela finanțe Popovici, ca astăzi la orele două să se prezinte în audiență la Majestatea Sa.

Ministrul Tittoni, conform unei telegrame din Roma, va vizita pe la mijlocul lunii Iulie pe baronul Aehrenthal. Cei doi miniștri se vor întâlni la Semmering. De aici Tittoni va călători la Ischl, unde va fi primit din partea Majestății Sale.

Mesajul de tron austriac. Ministrul Prade, precum se telegrafează din Praga, a declarat unui ziarist, că în primele zile ale lui Iunie va avea loc un consiliu ministerial, care se va ocupa cu concipiarea mesajului de tron. În mesaj se va vorbi și despre *transacțiunea vamală* dintre Austria și Ungaria, dar conceptul acestei părți va depinde dela pertractările, cari se vor începe în curând cu guvernul maghiar.

Din camera austriacă. Se afirmă, că numărul vicepreședinților camerei austriace va fi ridicat la patru, iar al notarilor la șasesprezece. Guvernul va prezenta deja la prima ședință a camerei proiectele despre bugetul provizoriu și despre baterea banilor jubilar, proiecte, pe cari Wekerle le-a prezentat ieri în camera ungară.

Macedonenii și italienii. Domnul dr. Leonte, președintele Soc. de cultură macedoneană, a trimis deputatului italian Alfredo Bacceli următoarea telegramă:

»In numele românilor din Turcia, așa de crud încercați, cari au găsit în dv. un apărător atât de valoros ale drepturilor lor etnice, vă exprimăm sentimentele lor de profundă admirație și de neștersă recunoștință pentru entuziasta și viguroasa dv. cuvântare rostită în parlamentul scumpilor noștri frați italieni.«

Politica externă.

— De peste săptămână. —

Mișcări electorale în toiu verii. S'au sfârșit în Austria și vor începe încurând în România. Cele dintâi s'au săvârșit după noua lege a votului universal, iar cele din România au la bază o lege electorală destul de liberală, a cărei perfecțiune e o chestie de timp foarte scurt, deoarece, pe cum se știe, o mare parte a actualului partid de guvernament are de fântă introducerea votului universal. Cu toată reforma electorală ce ni-se pune în vedere și nouă, e probabil că încurând toate țările din jurul Ungariei să aibă introdus dreptul acesta de vot al poporului și numai noi să fim stăpâniți după legi excepționale.

Cât privește pe austriaci, ei au acum un parlament democratic, — mai democratic chiar decât Franța și Germania, țări cu o industrie cu mult mai întinsă decât Austria

și totuș cu mai puțini reprezentanți ai industriei în parlament. Marele partid socialist din Viena, al cărui număr, în alegerile de balotaj, s'a înmulțit cu alți 21 deputați va trebui totuș să rămână în opoziție. Pentru cât timp nu se poate prevedea, probabil însă până ce conducătorii săi se vor putea impune ca bărbați de stat. Socialiștii au totdeauna oratori buni, dar pentru a alcătui un guvern mai trebuie și alte calități. Sepun mari nădejdi în tinărul deputat socialist Dr. Reuner, cu noscut ca politician sub numele Dr. Springer, cu care a iscălit o recentă broșură asupra monarhiei habsburgice. Reuner, sau Springer, este desemnat ca viitor șef al partidului democratic din Viena, ceea ce ne bucură deoarece îl cunoaștem ca amic al românilor.

Ziarele liberale (german-semite) din Austria jubilează că la alegerile suplimentare elementul german-progresist s'a putut afirma și că aderenții dlui Lueger nu s'au sporit decât cu vre-o 5 deputați, urcându-se numărul total la circa 68. Bucuria este însă prematură, deoarece îndată după aflarea rezultatului, clericali au anunțat intrarea lor în partidul antisemit și conducătorul clericalilor, dl Ebenhoch, va lua chiar președinția camerei. Prin fuzionarea acestor elemente s'a format un puternic bloc parlamentar, la care vor adera probabil și alte fracțiuni germane, — căci, după rezultatul votului, caracterul camerei austriace este pronunțat german.

Fiindcă suntem în Austria, să amintim ceva despre poloni. În contra polonilor s'a pornit în timpul din urmă o goană formală. Atât polonii germani, cât și cei din Rusia sunt urmăriți pentru intransigența lor națională. Când stăpânirea le dă pace, îi ia la ochi presa. A fost o surprindere neplăcută când, mai săptămâna trecută, scriitorul norvegian Björnson Björnsterne a trimis ziarelor vieneze o scrisoare de protestare în potriua mișcărilor naționaliste ale polonilor. Le aducea în acea scrisoare acuzații de »oameni neliniștiți«, stăpâniți de »duhul satanii«. În acelaș timp le spunea că ei sunt aceia cari primejduesc viața popoarelor conlocuitoare, de pildă a rutenilor. La această scrisoare de om bătrân și rău informat de dușmanii polonilor, răspunde acum cunoscutul romancier polon, autorul popularului »Quo vadis«, — Henrik Sienkiewicz. »Cu minciuna te plimbi în lumea întreagă, dar nu te mai poți întoarce«, — zice el și arată moșului Björnson ce urită faptă a săvârșit, făcându-se unealta adversarilor și îngrămădind cu vorbe de necinste o istorie scrisă cu sânge, cum este istoria polonă. Frumoasa scrisoare a lui Sienkiewicz ar putea să serve de răspuns tuturor acelor cari ponegresc popoarele impilate.

De sigur *atentatele împotriva Țarului* nu mai au importanța de altădată. Vestile se înregistrează fără deosebit comentariu, căci lumea s'a obișnuit cu asemenea explozii la malurile Nevei. Dar recenta știre are totuș însemnătatea ei politică. S'a descoperit adevărat un mare complot la curtea Țarului, complot căruia aveau să-i cadă victime mai mulți membri ai dinastiei. Indată după descoperire, Stolypin, președintele consiliului, un politician abil, s'a prezentat înaintea dumei, căutând să exploateze politicește acest moment critic. A vorbit dumei — cu dovezi — despre munca de șobolan a anarhiștilor, despre periclitarea intereselor rusești și a făcut apel la patriotismul

deputaților de-a înfiera aceste uneltiri în contra țării. Iar deputații, ca niciodată, au ascultat fără nici o protestare expunerea lui Stolypin, a blamat unanim atitudinea revoluționarilor și votat tot unanim încredere în Țar și în consilierii acestuia. Iată deci un triumf al guvernului rusesc și în acest fel posibilitatea unei pașnice conlucrări cu duma.

Vorbisem în cronica trecută despre stările din Serbia. Acum ne vine vestea despre un scandal public izbucnit între Pașici, ministrul președinte și Vuici, fostul reprezentant al Serbiei la Viena. În urma acestui scandal de ordin intim va urma probabil o criză de guvern, din care va putea însă să iasă tot Pașici biruitor.

Tot în cronica trecută amintisem de încheierea convenției comerciale dintre România și Austria. Ni-se comunică acum, că discuțiile între reprezentanții ambelor guverne au trebuit să se amâne până după alegerile din România, — deci până în luna lui Iunie.

„Pester Lloyd“ osândind guvernul.

De câteva zile încoaci se vorbește tot cu mai multă insistență despre situația precară a guvernului coaliționist. E, la tot cazul, semnificativ, că »Pester Lloyd«, care cam știe asfințitul guvernelor, scrie cu ultima vehemență în contra actualei tovrășii dela putere.

Iată, între altele, ce scrie în numărul său dela 26 c.:

Despre această legătură trebuie să se vorbească deschis, pentru că chestiunea sufragiului universal exclude, prin însăși natura sa, dinaintea oricărui reticente, învăliri și încercări de subterfugii tactice. E o zadarnică încercare a școlii noastre politice ce moare, compusă în mare măsură din elemente oligarhice, de-a prezenta sufragiul universal drept ultimul refugiu al Cezarismului și a-l discredita în ăst chip. Dacă ar fi aceasta adevărat, tot ar mai rămânea să discutăm dacă oare alegerile actuale pe baza censului, cu abnormitățile lor, nu sunt ultimul refugiu al unei stăpâniri aristocrate egoiste; și tot ar mai fi discutabil faptul, că oare dela care dintre aceste două stăpâniri pot să se aștepte păturile largi ale poporului la o îmbunătățire radicală a sorții lor, la o participare mai intensivă la cârmuirea destinului statului. Mărturisim sincer, că nu putem recomanda sufragiul universal decât în urma constatării faptului, că Ungaria posedă azi un drept electoral și un sistem electoral cari sunt o batjocorire a adevărului și moralității; și fiindcă partidul liberal a săvârșit omisiunea de neiertat de-a suferi destrăbălarea sistemului și a practicii electorale, în loc ca, din înțeleaptă prevedere, să creeze prin îmbunătățiri radicale, pe baza censului egal, o lege electorală cu adevărat liberală, care în ultima analiză să fie de aceeaș valoare ca și sufragiul universal, fără să se fi clădit pe bazele lui. Așa au procedat conservatorii și liberalii din Anglia, unde, firește, nimeni n'a voit să confiște parlamentul pe seama unei sau altei clase prin excluderea tuturor celorlalte.

Dacă însă nu s'a făcut odată întârzierea aceasta, nu mai e altă cale deschisă decât trecerea nemijlocită la sufragiul universal. Astfel de salturi ne prezintă destule întreaga noastră desvoltare politică, socială și culturală. Atât de mult ne menținem în retrogradism, încât forța și spiritul vremii ne silește să sărim peste toate stadiile de etapă.

De altminteri, însă sufragiul universal și a nume sufragiul universal egal, secret și după comune de mult deja nu-i mai sperie pe politicienii noștri competenți; ba ei au să mulțimească chiar acestei împrejurări faptul, că se pot valida. Dintre cei 453 de membri ai parlamentului de astăzi cel puțin 350 de inși au

ajuns la mandat pe platforma sufragiului universal. El formează un punct fundamental al programului majorității. Și guvernul, care, mare parte, s'a recrutat din sinul ei — prin un pact cu Coroana, pecetluit cu solemnitate, s'a îndatorit nu numai să pună în practică, în cel mai scurt timp reforma electorală, ci chiar din aceste considerații își luase caracterul unui guvern de tranziție, care e obligat să plece după ce și-a împlinit misiunea și sufragiul universal s'ar dovedi contra lui. Dacă, cu toate acestea, în parlamentul nostru vine vorba despre mii de chestiuni, numai la reforma electorală și la sufragiul universal nu; dacă guvernul se ocupă cu cele mai divergente chestiuni politice, încearcă să le rezolve și nu le poate rezolvi în urma conflictelor, ce le-a provocat, — și numai reforma electorală o lasă să ruginească în stadiul prim al adunării de material, — e aceasta o *specialitate cu adevărat maghiară*, care caracterizează nematuritatea masselor de alegători și ne prezintă netemeinicia politicianilor în lumina cea mai tristă. În nici un alt stat al lumii nu s'ar putea încumeta un guvern numit cu astfel de îndatoriri, de-a purta alegătorii și societatea un an și jumătate cu vorba, mângându-i că studiază cu sârguință chestiunea sufragiului universal și că la sfârșitul anului al doilea al existenței sale va putea prezenta rezultatele acestor studii temeinice, — nu în forma de proiecte de lege depuse pe birourile parlamentului, ci va putea să le supună unei anchete.

Prețutindenii în lume, un astfel de guvern ar fi expus răsului și batjocurei publice, numai în țara noastră se închină lumea în fața acestei înțelepciuni a neputinței sau în fața unei astfel de batjocuriri machiaveliste a unor angajamente politice luate, pe cari, prin urmare, moralizește te-ai și îndatorit să le împlinești. Căci nici o altă chestiune de drept public nu s'a discutat și pregătit cu atâta temei în cele din urmă șase decenii, în știință și literatură, nici una nu a fost devansată prin practica tuturor statelor ca și chestiunea sufragiului universal. Și în ce privește caracteristicile noastre naționale, preservarea statului ungar unitar, — întotdeauna am fost așa meșteri neîntrecuți ai tehnicii electorale încât ar trebui să fi ajuns așa pe nesimțite, niște cârpaci pentru a nu ne putea da seamă de garanțiile, prin cari se poate conserva acest caracter al înțelepciunii noastre de stat și sub domnia sufragiului universal.

E una dintre frazele mai folosite ale terminologiei noastre politice, că clasele dominante din Ungaria întotdeauna s'au știut avântă la marinimia de a da intrare »în șanțurile constituției« celor, cari au mai rămas în afară de ele. Înainte de toate fraza »în sine« constituie o contradicție patentă. Statul de drept modern nu cunoaște cetățeni intrați sau excluși din șanțurile constituției. Nu statul, ci numai societatea face deosebire între posesori și desmoșteniți. De când există cetățeni, cari s'au unit în pături și clase, nu s'a întâmplat încă cazul, ca astfel de comunități să fi abzis de drepturile lor de bunăvoie. Dimpotrivă, de nevoie au observat întotdeauna atitudinea unora, cari dau de bunăvoie.

Regele Carol I despre situație.

Correspondentul din București al lui »N. Wiener Tageblatt« a avut o audiență la rege asupra căreia a trimis ziarului său, următorul articol:

»Nu văzusem pe regele Carol I. de multă vreme și am rămas surprins de înfățișarea sa excelentă. Boala cea răutăcioasă, care în tot timpul anului trecut umpluse poporul român cu atâta grije, pare că a dispărut cu desăvârșire. — Ca și în cei mai frumoși, ani ai săi îi strălucesc ochii, ochii frumoși plini de energie și putere de viață, corpul și-a recăpătat vechia lui flexibilitate.

Am rămas și mai surprins, când am văzut puterea și răbdarea inepuizabilă a acestui bărbat, împovărat de 68 de ani. În tot lungul timp cât a durat audiența, a stat ușor sprijinit de sabia înaintea mea.

Am complimentat pe rege pentru redobândirea sănătății sale.

— Da, mi-a spus regele, mulțumită lui Dumnezeu sunt pe deplin restabilit. — Când am împlinit 50 ani de militarie și am serbat jubileul acelei aniversări, la începutul acestui an, în Ianuarie, și când am primit deputațiunea regimentului meu prusiac, schimbând de mai multe ori uniformă, m'am simțit foarte obosit; acum însă, când cu inspecțiunile militare din ultimele zile nu am mai simțit nici cea mai mică urmă de oboseală.

După câteva convorbiri asupra diferitelor lucruri, veni vorba despre alegerile generale din Austria.

Regele deveni apoi foarte atent când veni vorba despre răscoalele țărănești. Cu multă indignare vorbi el despre depeșile fabricate la Cernăuți, cu privire la masacrele antisemite și la prigonirile în contra evreilor, cari alarmaseră întreaga lume.

Mai cu seamă »Neue Freie Presse« și »Berliner Tageblatt« s'au distins prin răspândirea acestor depeși. Pe »Neue Freie Presse« nu o înțelege, deoarece directorul acestui ziar este un creștin; ziarul »Zeit« al cărui director este un evreu a fost în această privință mult mai obiectiv, deși acest ziar a publicat toate știrile posibile.

»Neue Freie Presse« mai cuprinde încă și alte știri inexacte mai ales asupra Rusiei, din care cauză a și început să piardă din prestigiul pe care-l avea la locurile competente.

Câte basme nu s'au inventat!

Se spunea că din Burdujeni multe mii de evrei au fugit peste graniță, pe când în acea localitate se află numai câteva sute de evrei; se mai spunea că spre Iași se îndreaptă 30.000 de țărani și că armata a pornit în contra lor; că pește Dunăre au trecut câteva mii de familii evreiești, ale căror averi ar fi fost cu totul nimicite, pe când adevărul pe care se întemeia această știre, era atacul în contra câtorva greci. — Din cauza răspândirii acestor zvonuri prin presa străină, a căror valoare o cunoștea oricine în România, s'a produs o vie nemulțumire în contra evreilor, cari erau acuzați, că sunt complici la acele minciuni; și a fost un moment foarte periculos, când această nemulțumire era să se traducă prin fapte, printr'un atac în contra evreilor.

De fapt, au avut loc în Moldova devastări regretabile pe socoteala evreilor, dar nici unul dintre ei nu a fost serios maltratat și mai puțin încă, omorât; pe când în Muntenia, arândășii și proprietarii creștini au suferit mult mai mult și mulți dintre ei au fost omorâți în mod sălbatic. Asupra acestor măcelări, presa străină a dat însă puține informațiuni, pe când asupra devastărilor și maltratărilor evreilor au publicat corespondențe de coloane întregi.

Cât de mult erau spiritele iritate de aceste vești neadevărate, se poate vedea dintr'o depeșă, pe care el, regele a primit-o din Viena dela un arendaș evreu, Costiner, care se refugiase acolo pe timpul răscoalelor.

Costiner este un om foarte bine crescut, la care regele a fost de multe ori în gazdă.

Speriat, în urma știrilor publicate la Viena, a telegrafiat regelui, că întreaga sa avere a fost nimicită și că el, care s'a bucurat de favoarea suveranului, îl roagă să-i acorde protecțiunea sa. S'a stabilit însă în urmă, că pe proprietatea dlui Costiner, numai ferestrele și ușile fuseseră sparte și că un automobil fusese sfărmat, o pagubă totală ce nu trecea de 2—3000 lei. — Alte pagube nu avusese, i-a venit în urmă greu dlui Costiner că a telegrafiat regelui.

Ziarul »Vorwärts« a publicat un articol, după cum știe el să facă, în care spune că răscoalele au fost o ocazie binevenită pentru rege, de a încercă puterea de mobilizare a armatei și că a simțit, o vie satisfacție, că mobilizarea a reușit »Vorwärts« mai spune că regele ar fi dat ordinul să se tragă cu gloanțe, astfel că vărsarea sângelui s'ar datora suveranului.

La o asemenea acuzare a spus regele, nu poate să răspundă decât cu disprețul tăcerii. Nu puteau să-i fie însă indiferente rapoartele mincinoase ce se trimiteau din Cernăuți și cari au iritat opinia publică în străinătate.

S'au cerut amănunte telegrafice și dela ministerul de externe din Viena și când scriitorul englez Sidney Wertmar, i-a scris cerându-i amănunte, regele i-a răspuns că presa străină și mai cu seamă cea din Viena a desfigurat adevărul și că numai la început țărani au întreprins devastări în contra evreilor, dar răscoala nu a avut

un caracter antisemit și pe lângă câțiva izraeliți cari au fost maltratați, au fost sute de creștini omorâți. Nici un evreu nu a fost omorât, mișcarea a fost pur agrară.

Regele a așteptat să vadă, dacă va îndrăzni cineva să desmintă cele ce se spuneau în aceea scrisoare; toți au tăcut, deoarece nimeni nu avea ceva de obiectat. E de regretat însă că ziare importante, continuă încă să răspândească știri neadevărate asupra României.

Astfel, în ultimele zile ziarul »Berliner Tageblatt« a publicat o depeșă fabricată undeva, prin care spune că Kogălniceanu, care a fost arestat pe bănuiala că ar fi instigator, a fost dus la Giurgiu și torturat pentru a i-se smulge o mărturisire.

E adevărat, a spus regele, că țărani sunt foarte apăsați de către arendași. El singur a cetit unele din actele ce s'au adus înaintea tribunalului din Vaslui cu ocazia unor procese și în cari se stabileau condițiuni extrem de aspre asupra tocmeților agricole.

Regele speră că se va găsi o soluțiune împăciuitoare pentru greaua chestiune agrară.

Răvașuri.

»Erdélyi Híradó« dela 25 înregistrând serbarea dată în București de societatea »Carpații«, încheie: »Dacă am avea noi o diplomație, n'ar îndrăzni să demonstreze atât de temerar în contra noastră!...«

Cam ce ar face adică diplomația arpadiană?

*

»Előre«, tot un ziar clujan, în numărul său dela 28 c. reproduce articolul »Tribunei« despre *cauzele sărăciei...* La urmă scrie că nu se identifică cu el, ci-l reproduce pentru a face observări. Așteptăm să vedem cum va combate argumentele noastre... Ori că aprobă și cei dela »Előre« cele ce am scris despre domnia oligarhilor, dar nu îndrăznesc s'o mărturisească!

*

»Az Ujság« (dela 28 c.) scrie că fișpanul dela Trencsén n'a dat seamă congregației de cele 25 mii cor. dăruite »comitetului salutei publice« de ovreul cavaler Hahn, din incidentul că nepoșilor săi guvernul (adecă fișpanul) a intervenit să li-se dea diplomă de — nobili...

Desigur, banii s'au împărțit în cerc mai restrâns — coaliționist. Se vor fi plătit cheltuielile electorale ori se adună pentru — viitoarele alegeri!

Din România.

Congresul Asociației medicilor din țară. Ziua II. A doua ședință a congresului »Asociații medicilor din țară« s'a deschis la 2 și 30, sub președinția dlui dr. Tachian.

Di dr. Cerceș, din Bârlad, citește raportul comisiunii de verificare a gestiunii financiare trecute, prin care se descarcă vechiul comitet de gestiunea sa.

Di profesor dr. Manolescu citește raportul său »Medicul de județ«, arătând rolul medicului de județ în combaterea epidemiilor, care este însă destul de mic din pricina declarării prea târzii a boalei.

Arată mai departe rostul medicului de județ în ce privește ajutorul ce trebuie dat bolnavilor, fie prin vizite la domiciliu, fie prin inspectarea diferitelor localuri publice, apoi facerea studiilor și exprimarea dezideratelor sanitare, ceace poate foarte bine cădea și în sarcina medicilor de circumscripții.

Crede însă că medicul de plasă trebuie să rămână în postul său mai mulți ani, căci la sate medicul întâmpină cea mai mare supunere decât la oraș.

Crede că pentru actele medico-legale, medicul de circumscripție e tot atât de în stare să le facă ca și medicul de județ.

Lucrările de statistică spune că pot fi făcute complet pe temeiul rapoartelor medicilor de circumscripție.

Di dr. Manolescu conchide cerând ca medicul de județ să aibă, în loc de cancelarie, carnet de buzunar, cari permit înscrierea de dispoziții sanitare, rămânându-i dispozițiile trecute și în conținut; în astfel medicul de județ se va putea duce

acolo unde gravitatea molimelor va cere prezența sa.

Circulările sanitare ce crede că trebuie să le dea vor fi numai concepute de medicul de județ, iar tot ce privește răspândirea lor privește pe autorități.

În acest fel medicul de județ ar fi ca un comandant în timp de războiu, liber de îndatoriri biurocratice. Pentru a avea această libertate de control, dl raportor crede că salariul medicului de județ trebuie să fie cel puțin de 800 lei pe lună.

Academia Română au fost autorizată să primească donațiunea făcută de dna Alexandrina Ghica, consistând din suma de 50.000 lei în scrisuri urbane, cu obligațiunea ca donatoarea să primească până la trecerea sa din viață cupoanele.

Apoi se va forma un fond »Ioan Ghica«, din venitul cărui să se cumpere și publice documente interne și externe relative la istoria românilor.

Contractele agricole de pe moșiile Academiei române expirând peste puțin timp, Academia a luat hotărârea ca în vederea noilor contracte ce se vor încheia, probabil de acum înainte numai cu obștiile de săteni, să se facă studii la fața locului pentru cunoașterea loturilor și calității pământurilor, cum și a minimului de teren care poate fi muncit de un singur cap de familie sătean.

Moartea generalului Fotino. În București a murit generalul dr. Fotino, unul din fruntașii partidului liberal, fost senator, fost efor al spitalelor civile.

Născut în Brăila la anul 1835, defunctul la 1877—78 a luat parte la campania din Bulgaria ca șef al ambulanței marelui cartier general, instalată la 25 August, la satul Meccika, în apropiere și între satele Orvița și Verbița.

La 1882 a luat parte activă la alcătuirea și votarea în Senat a legii pentru organizarea serviciului sanitar al armatei.

Generalul Fotino a ocupat în decursul vieții sale diferite funcțiuni importante, printre cari și aceea de director general al serviciului sanitar.

Defunctul avea: Crucea trecerii Dunărei, Apărătorii Independenței, Virtutea Militară, Benerenti cl. I, Medalia comemorativă rusă, Semnul de aur pentru 25 ani de serviciu, »Steaua României«, ofițer de campanie, Mare ofițer al coroanei României, Comandor al Stelei României, Sfânta Ana cl. II și Stanislas cl. II, Mare ofițer al Stelei României.

Ordonanțele lui Apponyi.

Apponyi continuă a urca muntele gloriei. Pe ziua de ieri iar a mai adăugat la meritele de până acum. A adresat două *ordonanțe* (Wlassics avea mania scrisorilor) către bărbaiții speciali de școală, punându-le ca îndatorire să mediteze asupra următoarelor probleme:

Cum s'ar putea pune capăt în Ungaria inculturii generale, și

cum s'ar putea introduce instituțiunile cari în străinătate ridică nivelul cultural? !...

Ministrul constată, că aproape jumătatea populațiunii țării este analfabetă, spune că poporul mai ales de cultură are nevoie (chiar mai urgentă decât de sufragiu universal!)...

Noi credem, că peste tot, Apponyi pune chestia asta în discuție pentru a face diversiune în opinia publică. O să pretindă ca întâiu să se rezolve problemele aceste mari, și numai după aceea (în veacul viitor) poate veni și rândul sufragiului universal.

Nici vorbă: se vor găsi mulți »specia-

liști« cari o să se grăbească a da răspuns.

Noi am propune un singur lucru: izgonirea oligarhilor dela putere și un regim sincer democrat... Numai așa s'ar îndrepta și starea culturală.

Discursul dlui Dimitrie A. Sturdza, președintele consiliului de ministri

rostit la întrunirea partidului național liberal din Brăila, în ziua de 5/18 Maiu 1907.

(Urmare și fine).

Este și un proverb vechiu, care zice: justiția este fundamentul împărățiilor. Unde nu e dreptate, acolo nu poate dăinui Stat regulat și asigurat. Unde nu există dreptate, scade și partea morală a omului. Acolo societatea nu mai deosebește ceea-ce este al meu de ceea-ce este al tău, ceea-ce este bun de ceea-ce este rău.

Și aci să se știe, că poporul românesc cere dela bărbaiții conducători ai săi ca să facă să domnească și să predomnească în țara românească justiția, ca în toate țările civilizate. (Aplauze prelungite.)

Nu mă întind mai departe, dar cred că frumoasă și mare întreprindere este, când ne-am lega cu toții, ca să avem școli și justiție ca țările civilizate, ca școlile și justiția să nu fie instituțiuni puse în exploatare, fie în folosul partidelor, fie al indivizilor, ci să fie instituțiuni sfinte, pe cari noi trebuie să le sprijinim ca niște slujbași credincioși, vrednici și conștienți de datoriile noastre cetățenești. (Îndelung prelungite aplauze.)

Noi, din partidul liberal, am inaugurat, în 1901, sistemul programelor restrânse și practice. Să ne ținem de acest sistem, căci el dă rezultate folositoare. Acum se cere ca acest sistem să se infigă tare în noi, ca să nu mai poată fi înlăturat chiar în mod trecător, din practica zilnică.

Să fie legătura noastră în această privire astfel de puternică, încât dacă ar căni unul din noi, fiecare cetățean să-l poată apuca și scutura ca să se întorcă la rostul datoriei. (Entuziaste aplauze mult prelungite.)

Cu jocuri de cuvinte, cu fățarnicie, cu fariseism, să nu poată nimeni să mai înșele societatea românească. Să avem o măsură de măsurat pe cetățenii cei vrednici. Cine stă sub această măsură, să știe că trebuie să stea în întunec, ca să nu facă rău neamului și patriei.

Dar mai este o foarte mare chestiune care, mai mult decât toate, bate la ușă, spre a fi rezolvită. Această chestiune a avut, din nenorocire, în astă primăvară, o exploziune foarte periculoasă pentru țară. Chestiunea aceasta este regularea traiului săteanului, este — chestiunea țărănească. (Aplauze prelungite și îndelung repetate. Ovațiuni entuziaste.)

Poporațiunea țării este de peste 6 milioane. Țăranii sunt cam 5 milioane. Și ei au un drept, ca și noi ceilalți, la un traiu normal. Ce se cere pentru aceasta? Să nu fie flămânzi și goi, să aibă hrana necesară și îmbrăcămintea necesară. Aceste două cerinți sunt minimale. (Aplauze entuziaste. Ovațiuni nesfârșite și îndelung repetate.)

Ei sunt cetățeni ai patriei, ca și noi, și au dreptul ca să aibă un traiu mai bun și omenesc. Ei au dreptul să fie oameni în adevăr liberi, iar nu liberi de nume și robi de fapt. E cert că acest traiu omenesc țăranii nu-l au, sau nu-l au cea mai mare parte dintre ei. Suntem noi datori să i-l asigurăm. (Mare entuziasm. Ovațiuni foarte călduroase.)

Iată problema cea mare socială și economică, înaintea căreia noi ne aflăm astăzi și care trebuie rezolvată.

Dl Carp, șeful partidului conservator, bărbat serios și vrednic, zice, că la noi, în România, administrațiunea rău apasă pe țărani, și că țărani nu au justiție. Prin urmare, zice dsa, noi trebuie ca să dăm țăranilor o bună administrare și o bună justiție pentruca traiul lor să se îmbunătățească.

Așa este, însă numai până la un punct; căci este de observat că fiecare cetățean al țării are dreptul la o administrație bună, la justiție bună și la un traiu omenesc. Dacă organismul social

este însă astfel, aplicat, încât unii din cetățeni n'au justiție, administrațiune și traiu bun, aceasta este o nedreptate care li-se face, și această nedreptate trebuie să dispară pentruca toată suflarea unei țări să fie mulțumită și fericită. (Aplauze prelungite și îndelung repetate. Ovațiuni.)

Dacă noi dăm țăranilor o bună administrațiune, o bună justiție și puțința de a avea și ei o școală de stat, ceea ce până acum n'au obținut, să nu ne închipuim, că prin aceasta, le dăm un nar, la care ei n'au drept: ci să știm că nu ne facem decât datoria cea mai elementară către semenii noștri. (Aplauze furtunoase și îndelung repetate. Ovațiuni entuziaste.)

Stă înscris și în Constituțiune — că toți cetățenii sunt egali înaintea legii. Nu se face nici o excepție între bogați și săraci, proprietari mari și proprietari mici, capitaliști mari și țărani.

Adeseori se zice: e adevărat, că sătenii sunt nedreptățiți și de administrațiune și de justiție, că n'au școli bune, că nu sunt ajutați când sunt bolnavi; dar tot atât de adevărat este că noi, clasele superioare suferim de aceleași rele și lipsuri.

Așa e. Avem o administrațiune rea, de care ne lovim și noi câte odată, de-i simțim și noi efectele ei; dar deosebirea este, că asupra țăranelui răul se deslănțuește mai tare și nu-l slăbește un singur moment. Voiu aminti numai partea îngrijirii sănătății, care pentru dânsul nu există.

Tot așa este cu justiția. N'are țăranul justiție. Suntem și noi trași în procese, cari durează zecimi de ani; dar pentru el, cel slab, justiția nu există de fel. Noi, cei cari stăm mai sus în treapta socială, ne înconjurăm cu o duzină de avocați, cari ne dau speranțe, că ni-se va face dreptate; țăranul nici această iluziune nu o are, pentrucă avocațelul se mulțumește să-și ia el remunerarul, fără a-și mai aduce aminte că a avut un client, ale cărui interese el era dator să le apere.

Nu e de ajuns să indicăm răul general, de care suferim toți, țăranul mai mult decât ori cine, pentru a descoperi că țăranul nu suferă decât de acel rău general. Răul trebuie să dispară, de aceea pretindem că avem dreptul de a conduce organismul Statului. Dar chiar răul acesta de ar dispărea, tot rămâne o sumă de neajunsuri pentru țărani, neajunsuri cari apasă greu asupra existenței lor.

În privirea administrațiunii și a justiției celei rele, se mai poate zice încă, că ea e rea, fiindcă indivizi și partide caută să o tragă spre partea intereselor proprii, astfel încât satisfacerea intereselor generale este uitată și înlăturată. Administrația și justiția sunt la noi înapoiate cu două sute de ani de administrația și justiția popoarelor apusene. În asemenea condițiuni, cei săraci, țărâniea în genere, e mai apăsată de această lipsă mare de protecțiune și de ajutor, pe care Statul e dator să le dea tuturor cetățenilor. O administrațiune și o justiție rea sunt însă o mare primejdie pentru un Stat, fiindcă nu suferă numai interesele materiale, ci scade partea morală a vieții omenesci. Oamenii perd cu început noțiunea binelui și a răului, noțiunea de ceea ce este drept, noțiunea datoriilor lor către sineși către semenii lor și către patria lor.

Aci este o mare reformă de făcut: ca legile să domnească, ca justiția să domnească, ca toți să simtă că există o dreptate, dinaintea căreia toți fărăosebire trebuie să se închine. (Entuziaste aplauze mult prelungite.)

Dar nu se poate susține că, dacă o bună administrație și o bună justiție vor exista pentru toți fără deosebire, chestiunea socială și economică, care privește țărâniea, este rezolvată. Această chestiune cere ea însăși o reformă specială a ei.

Să examinăm puțin starea actuală. Adevărat este ori nu, că la măsurătoarea pământurilor, pe cari țăranii le iau pe bani sau cari li-se dau lor spre a fi muncite, se întrebuintează prăjina scurtă și prăjina lungă, amândouă în contra țăranului? (Mari aplauze. Voci: Da! Da!)

Dar pentru a explica aceste două feluri de prăjine, se acuză țăranul că el nu se ține de cuvânt și nu vine să-și facă munca, pe care s'a legal să o facă, ci ia bani dela un proprietar și se duce de muncește la altul, pe un nou rând de bani.

De această purtare necinstită se face mare caz, dar cele două prăjini se socotesc a fi prăjini cin-

stite. Drept este? Cinstit este? (Prelungite aplauze).

Cinstea să fie reciprocă! Iată reforma! Țăranul să muncească munca de care s'a legat și pentru care a fost plătit; dar și proprietarul mare și arendașul să-i măsoare ogorul cu cinste și dreptate.

Punctul acesta trebuie astfel să fie legat și ferecat, ca cinstea și dreptatea să domnească de amândouă părțile.

Zic încă: dela omul cult cer mai mult decât dela cel incult. Primul trebuie să dea exemplul cel bun și hotărîtor în bine. (Entuziaste aplauze, prelungite îndelung.)

Este un ce natural, ca să fie proprietari mari, mijlocii și mici. Este un ce natural ca toți aceștia să fie liberi, muncind fiecare, pentru că aceste trei clase de agrarieni să se îmbogățească și să formeze țaria cea mare a Statului.

Este natural ca aceste trei clase de agrarieni să trăiasă într'o strînsă și frățească legătură, căci au interese comune. E natural ca Statul să aibă ochii la dezvoltarea lor sănătoasă.

Ce nu e natural? Ca cei mai puternici din aceste trei clase de agrarieni să exploateze în mod uzurar pe cei mai slabi. Mai rău încă, când această exploatare se face prin intermediari organizați pentru aceasta în societăți fischerești. (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Pentru aceasta nu este un lucru bun?

Pentru că se întinde exploatarea neomenoasă a țărănimii în favoarea unui om ori a unei societăți. (Aplauze prelungite.)

Aceasta nu este cinstit, pe cum nu e cinstit ca un capitalist să ia dobândă de 20, de 30, de 50 la sută. Un asemenea capitalist se numește uzurar.

În privința uzurei agrare, voi cita opiniunea dlui Carp, a șefului partidului conservator. Iată ce pune dsa:

«În închirierile de pământ, există o disproporțiune între valoarea de locațiune și prețul obținut dela săteni, care dă acestor contracte un caracter uzurar». Oare concluziunea nu e dreaptă — că această cămătărie agrară trebuie să dispară?

Suntem înaintea unei probleme mari anume: ca traiul țăranilor să fie omenesc. Să fie țăranul îmbrăcat țărănește, dar bine, nu ca un calic. Să nu tremure iarna de frig el și copiii lui. Pentru aceasta trebuie se aibă mijloace de a se îmbrăca, și aceste mijloace să nu i-le ia cămătarul agricol. (Aplauze prelungite.)

Să aibă asigurată hrana zilnică și sănătoasă pentru sine și copiii lui. (Aplauze prelungite și îndelung repetate.)

Să aibă țăranul o locuință omenească, ca să nu mai locuiască în bordei și în case cari nici pentru vite nu se potrivesc. (Aplauze.)

Țăranul să nu aibă traiul lui astfel organizat încât să fie veșnic dator, pentru că astfel el nu mai este un om liber, ci este rob. (Aplauze prelungite.)

Să nu se mai audă zicându-se cuvântul că țăranul este din fire leneș. Dacă s'a introdus lenevia în țărănime, aceasta provine de acolo, că el nu e om liber, ci pe jumătate sau pe trei părți el trăiește în robie. Administrațiunea rea, justiția rea, cămătăria il storc, socoteliile nedrepte îl turtesc! Cum să nu devie nepăsător, când el nu are nici o speranță?

Când va dispărea apăsarea, când țăranul va putea să se desvolte în liniște și bucurându-se de dreptate, nespeculat de nimeni, atunci se va vedea în toată țeara un sbor spre bine, astăzi necunoscut. (Aplauze prelungite și îndelung repetate.)

Conservatorii au zis acum douăzeci de ani: — și noi dorim să avem țărani bogați. Pentru a vedea această dorință îndeplinită, guvernul conservator a hotărît să se vândă țăranilor din moșiile statului loturi de 20 și 25 hectare.

Dar, în loc să le vândă cu prețuri măsurate și holărite din capul locului, le-a scos la licitațiune. Țăranii s'au licitat între ei și au ajuns să cumpere dela stat pogonul cu 800 lei, ceace revine la 1600 lei hectarul, plătindu-se la acest preț o dobândă de 5 la sută, și cu amortizare în 25 de ani. Care a fost rezultatul? Că după zece ani, acelor țărani statul le vindea cenușa din vatra, că acei țărani ajunsese a fi cerșitori! Măsură

dreaptă și cumpănită eră oare de a li-se vinde pământurile cu prețuri nemăsurate și neomenoase?

Această procedare eră — cămătărie și robie.

În timpul ministerului național-liberal, din 1895 s'au redus prețul hectarului la 1000 lei, procentele au fost scăzute la 4 și anii amortizării au fost lungiți la 60.

Astfel au putut să răsufle acei țărani, meniți a deveni o clasă mijlocie.

Am citat acest exemplu, pentru că el este un ce caracteristic: Vrei să faci binele, dar te servești de măsuri rele.

Soluțiunea de dat este ca țăranul să fie om în realitate liber cum suntem și noi din clasele mai avute. Ca să fie țăranul liber, el trebuie să fie pus în pozițiunea ca să fie un om liber. Numai când țara noastră va fi compusă din 6 milioane de oameni liberi, mulțumiți sufletește și trupește de bunul lor traiu, numai atunci viitorul României va fi deplin asigurat. (Aplauze mult prelungite.)

O țară săracă și fără dreptate, o țară năde o parte o populațiunei este apăsată în impilată de cealaltă parte, o asemenea țară stă dinaintea a mari pericole!

Aș putea să vă citez țări în asemenea pozițiune; dar mai bine să vă citez o țară depărtată de noi, a căreia dezvoltare modernă nu e mai veche decât a noastră; o țară mică, de care înainte de 50 de ani nici se vorbea, și care astăzi a devenit, nu mai mare, dar mai puternică. Ea se numără între statele cele puternice. Țeara aceasta este Japonia. A crescut în putere Japonia, pentru că acolo cetățenii toți sunt liberi, apăsare nu există, și datorită către patrie e o realitate din partea tuturor.

Probleme mari suntem noi chemați să rezolvim de astădată. Dacă toată țara va fi unită, și cred că va fi unit, pentru că prea mulți oameni sunt cari suferă de gospodăria cea rea și de justiția cea rea și de instrucțiunea rea și de traiu rău — dacă toată țara va fi unită se va regula ca neajunsurile să dispară, ca să îndeplinim munca bătrânilor noștri, cari ne-au lăsat o țară independentă, pentru că noi să înălțăm la o țară de cetățeni liberi și fericiți. (Entuziaste aplauze).

Acesta este, dlor, în scurt, programul nostru. Nu l desvolt mai mult pentru că au să vorbească și alți oratori. Dar am crezut, fiindcă mă număr astăzi între cei bătrâni ai țării, să expun acest program cu toată francheța, cu toată lealitatea, cu toată convingerea și cu promisiunea, că în sensul acesta voi lucra cu prietini mei. (Mari și entuziaste aplauze. Se fac ovațiuni prelungite partidului național-liberal).

Românii din Viena.

Spiritul de solidaritate. — Intenții bune. — Ridicarea unei biserici. — Un apel călduros.

Fruntașii coloniei române din Viena au emis următorul apel:

Lipsa unei biserici parohiale, în care să se celebreze toate funcțiunile serviciului divin conform ritului bisericeii ortodoxe orientale în limba națională și în care cuvântul lui Dumnezeu să se poată vesti în chip ridicător de suflet, s'a simțit de mult printre locuitorii ortodocși români din Viena, precum și printre românii cari se opresc în treacăt aci.

Dacă până acum nu s'a satisfăcut cum se cuvine această necesitate, aceasta nu se poate atribui atât împrejurărilor nefavorabile, cât lipsei de organizare a românilor din Viena. Astăzi, când numărul acestor români este cel puțin așa de mare ca al celorlalte naționalități de confesiunea ortodoxă de aici, când el pe zi ce merge crește și când orașul Viena a devenit unul dintre cele mai puternice puncte de atracțiune pentru românii din toate părțile — după cum dovedește îndestul statistica străinilor — astăzi necesitatea unei biserici parohiale române proprii și în legătură cu aceasta, și necesitatea unei comunități bisericești autonome ortodox-orientale române bine organizată, în Viena, nu se mai poate ignora. Deci, fiecare român are adevărat sfântă datorie a lucra cu cel mai mare zel, din toate puterile, pentru grabnica împlinire a acestei necesități.

Pătrunși de aceasta și conziderând că sfânta

capelă înființată în casa din I., Löwelstrasse 8, de către societatea »Clubul Român«, din cauza mijloacelor nesuficiente a fost făcută numai pentru un număr restrâns de credincioși și numai pentru unele servicii divine și că deci corăspunde numai în mică măsură cerințelor sufletești ale românilor ortodocși din Viena, precum și altor conaționali în trecere pe aici, noi, respectuos subsemnații, dimpreună cu alți onorați membri ai Coloniei române din Viena, am ajuns la următoarea convingere:

Acum, când toate popoarele monarhiei Austro-Ungare se pregătesc pentru serbarea aniversării de 60 de ani a domniei Preainaltului lor Monarh, a sosit și pentru românii ortodocși din Viena, ca fii demni ai unui popor, care totdeauna a dovedit credință și alipire față de tron și dinastie, vremea potrivită de a face un demers pentru realizarea justei lor dorințe, de a avea o biserică proprie.

Astfel, nu numai vom repara ce au neglijat generațiile trecute, ci vom crea și nu semn veșnic al sentimentelor patriotice de care e 'nsuflețit poporul român din monarhie.

Conduși de aceste motive, am avut în vedere formarea unei societăți sub numele: »Societatea cesaro-jubilară română ortodoxă pentru înființarea unei parohii și zidirea unei biserici în Viena«. Această societate, conform statutelor, intenționează influențarea unei comunități bisericești române ortodoxe autonome, încorporată Arhidiecesei ortodoxe din Bucovina, precum și clădirea unei biserici și a unei case parohiale pentru această comunitate din Viena, întru amintirea serbării jubileului de 60 de ani de domnie a Majestății Sale Împăratului Francisc Josif I, ce se va ține în anul 1908.

Mijloacele necesare la acest scop se vor aduna dela românii din toate țările Austriei, precum și dela prietini lor. În această privință, pe lângă contribuțiile membrilor societății, se vor solicita în special și subvențiuni dela stat, dela deosebite țări sau provincii, dela comune, biserici și din fondurile administrate de acestea; apoi vor trebui obținute oferte dela persoane și corporațiuni marinimoase, colecte, legate, donațiuni și alte mijloace cari pot servi la realizarea scopului societății.

Acum, după ce înaltul minister i. r. de interne, prin deciziunea din 26 Aprilie 1907, cu nr. 13419, a încuviințat formarea »Societății române ortodox-orientale cesaro-jubilară pentru înființarea unei parohii și clădirea unei biserici în Viena«, și numai purtarea numelui dorit de »Societate cesaro-jubilară« a făcut-o pendinte de obținerea specială a unei prea înalte încuviințări a Majestății Sale, ne permitem a Vă invita pe Domnia-Voastră de a Vă înscrie ca membru în »Societatea pentru înființarea unei parohii și zidirea unei biserici ortodox-române în Viena« și de a lua parte la *adunarea constituantă* ce se va ține la 3 Iunie st. n. 1907, la orele 8 seara în localul »Zum grünen Tor« (sala festivă) VIII. Lerchenfelderstr. 14, unde după citirea statutelor se va efectua alegerea membrilor comitetului, a comisiei de revizuire și a juriului Societății. În caz de împiedecare, Vă rugăm a trimite la adresa unuia din proponentii subsemnați ai societății declarația Domniei Voastre, precum și contribuția de membru, până la ziua fixată pentru adunare; iar mai târziu la adresa prezidentului Societății sau a oficiului Societății, Viena I., Löwelstrasse 8.

Spre a Vă informa în privința constituției societății, ne permitem a Vă comunica mai la vale deocamdată numai paragrafele respective ale statutelor. Statutele se vor tipări și distribui numai după ce va fi acordată Preainalta încuviințare amintită mai sus.

Sperând că Domnia-Voastră veți binevoi a da prețiosul concurs la înființarea acestei Societăți și că veți colabora după puteri la realizarea scopului ei înalt, suntem cu deosebită stimă și considerație,

V i e n a , în 16 Maiu st. n. 1907.

Alexandru Lupu, i. și r. colonel i. p. IV., Apfelgasse 3. Cornel Cosovici, c. r. consilier aulic la curtea de casație, cavalier al ordinului Leopoldin. VII., Neustiftgasse 5. Dr. Ioan Cuparescu, medic practic și dentist, I., Schottengasse 7. Vasile Morariu, c. r. consilier la curtea de apel, VII., Zeltgasse 1. Dr. Pamfil Dan, c. r. consilier de tribunal, VII., Mollardgasse 21. Dr. Constantin Mandrilă, medic practic, I., Giselstrasse 1. Dr. Lazar Popovici, medic practic, XV. Mariahilferstrasse 138.

Un sas.

— Raport telefonic din Camera ungară. —

Budapesta, 28 Mai.

Discuția pe articole să încinge cu mult interes, uneori e chiar aprinsă. Momente nouă însă nu prezintă. E mai mult numai o repetare și sfârmare a celor spuse în discuția generală. Interesant însă, că la discuția pe articole — e mai grea și mai oboșitoare — aproape tot de aceia iau parte, cari la discuția generală au tăcut.

Foarte multe corecturi de stil, de corectă expresia maghiară trebuie să se facă în text. Barbarismele sunt mai toate »ovrești.«

Ceva deosebit a fost scurta vorbire a unui deputat sas, care — o fi asta apucătură ori obicei! — ținea să facă mărturisiri de patriotism, înainte de toate. Stânga aplauda, însă zimbea și ea în bătaie de joc. Alora li-s'a fi părut și mai ciudat acest hiperzel, care adeseori apare mai curând ca o negație decât ca o afirmație. E ca și cum ai zice: urlu și eu ca voi, dar să știți că eu ușor aş putea fi altul. Atât e de ridicolă vorbirea asta!

La votare se face mult haz, și multă încurcătură. Adesea se votează tocmai ce a fost reprob. Președintele e nervos și indignat pentru lipsa de atențiune. Altădată, se votează fără a ascultă până la sfârșit. E tot una.

Ședința se deschide la orele 10 și 15 m.

Președinte: J. Justh.

Deputați naționaliști: Șerban, Mușitchi, Manoilovici, Maniu, Ivanca.

Discuția pe articole a proiectului Darányi — continuare.

Articol 4.

Bozóky A.: Fără învoirea părinților sau a tutorilor, copiii până la vârsta de 18 ani să nu poată intra în slujbă.

Kelemen S.: Modificare stilară

Mezőfy V.: Asemenea cu Bozóky întregit. Ca răspuns ministrului, care i-a tras la îndoială îndreptățirea de a sprijini interesele servitorilor, prezintă un teanc de coale cu subscrierile servitorilor dela 271 moșii, protestând în contra proiectului. (Sgomot).

Darányi: Contestă autenticitatea subscrierilor. Chestia în care s'au făcut propuneri s'a tranșat ieri, la art. 3. Este primejdios a reveni astfel asupra unei hotărâri vechi.

Puțină discuție la regulamentul. Propunerea lui Kelemen se primește.

Art. 5.

Vásárhelyi D.: Condițiile liberării pașaportului să le fixeze fiecare comitat prin ordinațiuni.

Beniczky E.: Să se dea pașaportul numai după încetarea angajamentului de serviciu.

Nagy Sándor: Invoielile între stăpân și slugă nu trebuie întărite cu măsuri extraordinare. Emigrarea servitorilor nu trebuie făcută dependentă de voința stăpânului. (Nime nu-i aplaudă câteva observații foarte liberale).

Petrogally O.: în același sens.

Mai vorbesc Mezőffy (suprimarea alineatului 3). Kállay T. (invoieli în scris, nu numai cu graiul). Pethó S. (autoritățile să dea, în cauze serioase, și fără învoirea stăpânului, pașaport). Vizi Ferencz, Ernszt S., Bozóky, Brestyánszki K. — cam în aceleași cadre, iar Kaufmann G., Gaal Gaston vor-

besc contra, sprijinind textul original, cel dintâiu în interesul »patriei«, cel de al doilea în interesul proprietarilor.

Filipp (sas). Cu toate că e de naștere germană, zice și el cu Vörösmarty: »Itt élned, halnod kell«. (Aplauze) Și el dorește păstrarea textului original.

Návay aderează la propunerea lui Petrogally, ca ministrul să poată dispune liberarea pașaportului, în contra opreliștei stăpânului.

Babó M. O propunere între ele.

Referentul mai spune câteva cuvinte. Ernszt, Petrogally, Pethó își retrag propunerile sau o parte a lor, fiindcă i-a mulțumit Návay cu propunerea lui. Darányi spicuește amendamentele și dupăcum le judecă el, se primește a lui Vásárhelyi, Beniczky, Návay și una stilară de Kállay.

Articolul 6.

Mezőfy. Cetește o scrisoare dela un proprietar, și propune, ca termenul de intrare în slujbă să nu fie în timpul greu de iarnă, ci să se fixeze pe lunile Aprilie ori Noemvrie.

Nu se primește.

Articolul 7.

Gaal Gaston, o rectificare de stil. Vizi F.: Contractul să se încheie pe un timp anumit.

Mezőfy. Invoiala de slujire să se poată încheia numai pe un an. În contract să se fixeze și locul unde este de împlinit slujba.

Darányi le respinge, prin urmare și camera.

Articolul 8 se primește, fără modificarea stilară propusă de Mezőfy.

Articolul 9.

Mezőfy propune, ca să nu se poată da beuturi alcoolice în plată.

Articolul se primește fără nici un amendament.

Articolul 10 și 11 se primesc fără discuție.

Articolul 12.

Brody și **Mezőfy** propun suprimarea lui. Se primește cu o modificare stilară a lui Gaal.

Art. 13 se primește fără discuție.

Art. 14.

Vorbesc Mezőfy, Buza Barna, Zichy, Vladimir, Ernest, Hammersberg și Darányi. Se primește următorul text:

»Stăpânul poate refuza primirea în slujbă a servitorului, dacă în familia sa a fost boală contagioasă timp de o lună, însă pe un sfert de an e dator a-i da plata«.

Articolul 15.

Thaly propune ca servitorul să-și poată lăsa substituit, în cazul, că moștenește o avere. Articolul se primește cu modificarea aceasta. Se respinge un amendament propus de Mezőfy.

Ședința se ridică la orele 2.

Afaceri bisericesti.

Concurs. S'a deschis concurs pentru îndeplinirea stațiunilor învățărești din *Miniș* și *Mădăras* și pentru îndeplinirea parohiei de cl. I din *Dș-Forău*, — cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios »Biserica și Școala«.

Din străinătate.

Germania.

Lista civilă a Braunschweigului. În ședința de ieri a camerei s'a primit propunerea comisiei de drept public, cu totalitatea voturilor, afară de 6, ca lista civilă a noului regent să se urce cu 300 mii mărci. Ministrul *Otto* a ținut apoi o vorbire, prezentând camerei o propunere, în care recomandă de regent pe prințul de Meklenburg, *Ioan Albrecht*. Ministrul a propus, ca alegerea regentului să se fixeze pe ședința de azi a camerei, ceea ce s'a și primit.

Americanii în contra japonezilor.

În San-Francisco albi au atacat pe birtășii japonezi, Ministrul de justiție al Statelor-Unite, pus în cunoștința acestui lucru din partea vicomtelui Azoki, ambasadorul japonez, a îndrumat telegrafice autoritățile din San-Francisco să ancheteze cazul și să-i raporteze despre rezultatul anchetei.

Știrea, că americanii din San-Francisco au dărâmat un local de baie și un restaurant japonez a produs mare agitație în Tokio. Presa japoneză nu voiește să comenteze cazul, încrezându-se în guvernul Statelor-Unite, care va împedeca ivirea altor atacuri de asemenea natură. E de remarcă că poliția din San-Francisco n'a stat în ajutorul celor atacați, sub cuvântul, că a fost ocupată cu greva funcționarilor dela căile ferate.

Rusia.

Consilier de stat arestat. Din Petersburg se anunță, că, pe baza datelor obținute în anchetarea conjurațiunii împotriva țarului, a fost arestat și consilierul de stat *Emme*.

Un anarhist luat cu asalt. Se telegrafează din Petersburg, că în Iecaterinoslav un anarhist a scăpat într-o casă din fața poliției și jandarmilor, cari îl urmăreau. Aici s'a încuiat. Poliștii și jandarmii l-au asediat și timp de 18 ore s'au trudit să pătrundă în casă. În acest interval anarhistul a împușcat 5 poliști și a rănit grav pe mai mulți. Numai pompierilor chemați în ajutor le-a succes să pătrundă în casă. Anarhistul a fost arestat. Identitatea nu i-s'a putut constata, dar se crede, că e un șef al teroriștilor.

Muncitori arestați. Duminecă s'au intrunit în apropierea orașului Petersburg vr'o opt sute de muncitori, ca să discute asupra îmbunătățirii plăților. Au fost însă împrăștiati din partea miliției și a poliștilor, cărora le-a succes să aresteze pe o sută dintre muncitori.

Jaf pe tren. Într'un vagon al unui tren din Riga, unde se afla un servitor de bancă și trei funcționari de tren, au pătruns cinci revoluționari, cari ucigând pe funcționarii de tren și rănid grav pe servitorul de bancă, au furat cele 40 mii de ruble, cari se aflau la el. Revoluționarii au sărit apoi din tren, fugind în pădure. Despre atentatul lor numai la proxima stațiune au prins de veste.

Persia.

Turburări. Trupele guvernului din Teheran au început să jefuiască comunele, conform știrilor, ce sosesc din Tâbris. Până acum au ucis 250 persoane. Camera a trimis o deputațiune la șah, să-l roage a lua măsuri fără amânare. S'a ținut o mare adunare de popor, unde s'au spus vorbiri revoluționare împotriva șahului. În multe locuri au izbucnit turburări serioase, în contra cărora au luat măsuri autoritățile persane împreună cu cele engleze.

NOUȚĂȚI.

A R A D, 28 Mai n. 1907.

— **Majestatea Sa Regele** va sosi la Budapesta, după cum am mai scris, la 5 Iunie și va sta în capitală două săptămâni.

— **Prelații români**, cu prilejul mergerii lor la Budapesta, unde au luat parte la desbaterile proiectului de lege a lui Apponyi, au fost obiectul revistelor ilustrate maghiare. I. P. S. Sa Mitropolitul Mețianu e fotografiat cum iese din Casa magnatilor însoțit de asesorul dr. Miron Cristea iar după ei episcopii de Caransebeș și Arad. P. S. Sa Episcopul dr. V. Hossu e fotografiat cum vine de braț cu magnatul kossuthist Prónay Dezsó și Rudnyánszky.

— **Perechea regală norvegiană** a sosit ieri la 4 ore p. m. la Paris. La gară a fost primită din partea președintelui Fallières, a tuturor miniștrilor și a primarului orașenesc al Christianiei. Fallières a condus pe regele și regina norvegiană în palatul ministerului externelor. La cinci ore perechea regală a vizitat pe președintele republicii.

— **Polónyi**, fostul ministru de justiție, a fost ieri pentru întâia oară dela demisia sa în parlament. În sala de ședințe n'a intrat, ci s'a întretinut mai mult timp cu Wekerle și apoi cu Apponyi în localurile lor oficioase.

— **Sărberea lui Árpád**, pentru care în cercurile coaliționiste se făcuse mare propagandă, nu se va mai ține... Se vede că nu-s tocmai tranșării relațiunile dintre Viena și Kossuth!

— **Uexküll-Guilenbrand**, inspector suprem de trupă, comandantul corpului de armată 14 din Budapesta, și-a luat concediu mai mult, după care, conform informațiunii ziarului »Die Zeit« va trece în penzie.

— **Deputatul Hlinka** a fost primit la 23 l. c. din partea papei, căruia i-a prezentat un act provăzută cu subscrierea mai multor parohieni din Rozsahegy, cari adevăresc, că Hlinka este preot corect și cinstit. Fiind adecă judecat pentru »agitație«, deputatul naționalist a fost destituit din postul său de paroh. Papa s'a arătat cu multă bunăvoință. Se crede, că Hlinka își va primi iară slujba. Pedepsa și-o va începe în 13 Iunie.

— **Comuna Rudolfsgnad** până ieri s'a dărâmat aproape toată. Apa s'a urcat până la 1 m. și jumătate, în unele locuri până la 2 m. Păgubele până ieri se urcau la 18 milioane coroane. S'au prăbușit 280 case. Oficiul postal de asemenea e amenințat. Comunițația e întreruptă.

— **Linia ferată Făgăraș—Brașov.** Lucrările pentru construirea liniei ferate Făgăraș-Brașov se vor începe în curând. Linia are o lungime de 67.9 km. Pe noua linie se vor construi un tunel de 500 m. lungime și 174 poduri și trecătoare.

Capitalul de construire s'a fixat în suma de 6.963.000 cor. Lucrările le-au luat în întreprindere firmele din Budapesta Max Schiffer și Mandel et Revesz. Cu conducerea lucrărilor a fost însărcinat inginerul superior Sigismund Bonis.

— **Alegerea dela Fiume.** »La Voce del Popolo«, eminentul ziar italian din Fiume, aduce în fruntea numărului său de Sâmbătă 25 c. un lung articol și dare de seamă asupra alegerii pentru reprezentanța comunală. Dă întreaga listă a partizanilor autonomiști reușiți, în frunte cu Ermano Bruss, care a întrunit cele mai multe voturi (920). Între cei aleși, nume mai cunoscute sunt dr. Francesco Vio, Giovanni Ossoinack, Riccardo Zannella. Lista adversarilor (unguri și croați) n'a întrunit decât 464 voturi. După încheierea alegerii s'a făcut retragere cu muzica și lampioane, cântându-se cu mare animație.

— **Soția lui Mac Kinley**, fostul președinte al Statelor-Unite, ucis de un anarhist, a murit Duminecă în Kanton, statul Ohio, după cum se telegrafiază din Londra.

— **Revizuirea bibliei.** Actualul Papă, după originea sa un Papă democrat, — va avea desigur titlul de »revizionistul.« Acum a ordonat ca să se facă o revizuire a bibliei și a dat sarcina aceasta grea precuciosului ordin al Benedictinilor.

Ce însemnează a revizui biblia? Oare textul ei, atât al vechiului, cât și al noului testament, — e susceptibil de o revizuire? Nu este el pentru biserică o revelațiune dumnezeiască și dacă este, se poate oare admite ca omul mic și mărginit să îndrepteze opera lui Dumnezeu însuș?

Revelațiunea se presupune însă că s'a făcut în limba ebraică, așa că biblia în toate celelalte limbi nu este deci decât o traducțiune care ca orice traducțiune poate conține erori și de fond și de formă, — și deci este susceptibilă de îndreptări.

Biserica apuseană recunoaște ca traducere autentică a bibliei, așa zise Vulgata, traducerea în latinește a bibliei făcută de sfântul Ieronimie. Reformatorii însă, au protestat contra ei pentru că în comparație cu textul original, o dovediseră că ea conține multe și însemnate greșeli. Consiliul din Trident însă a hotărât că tot această traducere a sf. Ieronimie, foarte răspândită de unde și numele de Vulgata, e unicul text latin autentic și recunoscut de biserică.

Luther a făcut însă o adevărată revoluțiune în ce privește citirea și recunoașterea celei mai frumoase opere intelectuale ce posedă omenirea, a cărții cărților. Traducându-o în nemțește el a pus bază bisericilor naționale, a făcut însă în același timp ca să fie accesibilă tuturor biblia, care sub catolici, nu putea să fie cunoscută decât cunoscătorilor limbei italiene.

Papa nu a făcut rău ordonând revizuirea bibliei așa încât textul latinesc să se apropie cât mai mult de cel original ebraic. Dar opera cea mare va fi abia îndeplinită când biblia se va tipări în limbile tuturor popoarelor și toate se vor putea inspira de înaltele ei povețe.

— **Expoziție internațională de presă.** Se telegrafiază din Koppenhaga: În 25 Maiu a deschis regele Frederic expoziția internațională de presă în prezența tuturor membrilor casei domnitoare și a miniștrilor. În expoziție se pot vedea 4900 de ziare.

— **O societate de operă deținută.** Se vestește din Paris: După telegrama din Washington trimisă ziarului Matin, poliția de acolo a deținut pe directorul operei și pe membrii operei cari au debutat în opera Salomea de Rikard Straus, motivarea deținerii a fost că directorul pune pe scenă piese imorale, iar actorii s'au purtat indecent pe scenă.

— **Justiția turcească.** Se scrie dela Ianina: Ne informăm din sorginte sigură din Conița, că judele instrucției, după ce a luat suma de 400 lire turcești dela greci, a achitat pe cei 8 criminali vinovați în afacerea repaosatului C. Furceanu.

— **Obrăznicii grecești.** La Vlaho-Clisura, precum se scrie, soția lui Melas, a fostului șef de bandă greacă Melas, ucis într-o luptă cu trupele turcești, a fost primită cât mai sărbătorește de populația grecomană de acolo. Au ieșit întru întâmpinarea ei elevi și eleve, preoți și dascăli, efori, epitropi și toți partizanii grecilor.

— **Pentru o întreagă uniformă de haine bărbătești** (3 metri) pânură de lână fl. 6.50—7.50 și 8.50. Poffiți și cereți mustri. Excluziva măgazină a fabricii de pânură Leichner és Fleischer în Arad, Szabadság-tér 17.

— **Nefericire.** Pentru cine e rob cu totul de patima beției, un medicament neîntrecut, ce poate să-l împiedice și desvețe dela aceasta patimă distrugătoare și omoritoare de viață prețuește foarte mult. Atragem atențiunea asupra inseratului farmacistului Frankl Antal din Seghedin, ce-l publicăm sub titlul »Am fost bețiv.«

— **Fața fragedă și mâna albă** este de cea mai mare importanță pentru frumsețea femeilor. Astăzi fiecare damă folosește numai cremă Marta și săpun Marta, fiindcă numai aceste s'au adeverit ca adevărat bune în contra pișturilor, petelor de ficat, coșuri, mitteseri, roșeața mânilor. Dă feții și mânilor frăgezime și culoare albă ca zăpada. Prețul unui borcan cremă Marta costă 1 cor. o bucată săpun 70 fil. Se poate comandă la singurul preparator: Tórnay Imre și Wachsmann Jenő, droguerie și parfumerie în Szabadka.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut și se află de vânzare la institutul tipografic Minerva, București, Bulevardul Academiei următoarele cărți:

1. »Prin Bulgaria la Constantinopol« de N. Iorga, prețul lei 2.50.
2. »La Noi în Vișoara« de M. Sadoveanu, prețul lei 2.—
3. »Vulturii«, schițe și nuvele de I. A. Bassarabescu, lei 1.50.
4. »La Șezătoare«, povești și snoave de Virgil Caraiivan, prețul lei 1.50.
5. »Chinușii«, nuvele și schițe din viața de port de N. Dunăreanu, prețul lei 1.50.

Ultime informațiuni.

Budapesta, 28 Maiu 1907.

Impăratul și alegerile. Ziarul »Lidove Noviny« din Brünn e informat, că premierul Beck, referând Majestății Sale despre rezultatul alegerilor din Austria, Maj. Sa a rămas foarte surprins de învingerea atât de mare a socialiștilor. Ministrul a declarat însă, socialiștii vor vota și contingentul militar și bugetul, și astfel nu se va naște nici o complicație în dezvoltarea normală a lucrurilor.

— Tot ziarul acesta afirmă, că Beck și-ar fi prezentat abdicerea, temându-se că noul parlament nu va avea caracter pronunțat conservativ. Cum însă din combinațiunea partidelor un astfel de caracter e foarte probabil, Majestatea Sa nu i-a primit demisia.

Serbările jubilar. În cercurile politice din Budapesta se discută viu întrebarea, dacă Majestatea Sa va veni, ori nu la serbările jubilar. Se afirmă, că socialiștii ar face mari pregătiri pentru manifestațiuni de simpatie Maj. Sale, cerându-i în același timp întervenirea pentru votul universal. — Membrii fostului guvern Fejérváry au refuzat invitarea lui Wekerle de a lua parte la serbările jubilar, sub cuvânt, că sunt prea sărăcicioase.

Wekerle la Viena. Ministrul Wekerle a vizitat azi la 11 ore pe miniștri Beck și Aehrenthal. Pe urmă s'a prezentat în Burg la audiență, unde a stat până la orele 3. Astăseară la 5 a plecat spre Budapesta. În fața ziaristilor a declarat cu privire la întrevăderea cu Beck, că n'au stabilit termenul reluării tratativelor comerciale. Cât de curând însă se vor întâlni din nou și atunci vor decide asupra acestui termen. A declarat mai departe, că la audiența de azi

Iconostase noi,

precum și renovări după specialitate se execută cu cea mai mare conștiințiozitate la z i d a r u l d e b i s e r i c i

Schmidt János,

Budapesta

IX. Soroksári utca 40.

Fondată la anul 1888.

a fost vorba și despre chestiile importante de actualitate.

La deschiderea congresului brutarilor, care a avut loc azi în Budapesta, ministrul Kosuth a salutat în termeni foarte omagiali pe arhiducele Iosif și familia sa, care a patronat congresul.

Apáthy, marele șovinist dela universitatea din Cluj, a plecat în America să facă studii geologice. Guvernul i-a pus la dispoziție o sumă considerabilă. Se vede, că voiesc cu tot prețul să se scape de acest om periculos.

Confirmarea pedepsei lui Hlinka. Tabla regească din Pojon a confirmat pedeapsa, pe care i-a dictat-o tribunalul din Rozsahegy deputatului Hlinka.

Linia Pojon-Viena. Se telegrafiază din Pojon, că industriașii și comercianții au pornit o mișcare intensivă pentru construirea liniei electrice între Pojon și Viena.

Economie.

O misiune frumoasă.

În raportul asupra anului 1906 al băncii române de asigurare și reasigurare »Patria« din București, un institut de primul rang, condus de un eminent bărbat din elita financiară de peste hotare, dl director general Al. Romalo, cetim următoarele:

»Fondurile însemnate ale institutului nostru investite în moșii și în căutarea lor numai în regie proprie au început a ne da acum roadele așteptate...

»Folosul acestei culturi gospodărești este datorit în mare parte muncii pricepute, care a îmbunătățit terenuri ostenite printr'o lungă cultură extensivă arendașască, a înzestrat moșiile cu tot cecece înlesnește munca și sporește rodul în câștigate și în bunătate, în sfârșit a știut să mulțumiască muncitorimea locală, care bine îngrijită și drept socotită s'a reîntors la muncile acestor moșii, pe cari le părăsise.

De aceea, cu toate că ni-s'au oferit arenze foarte mari și încă pe termene îndelungate le-am respins, văzându-le întemeiate numai pe istovirea fondului nostru și al populației muncitoare — zestrea moșiilor«.

Trebue să se știe, că societatea, »Patria« dispune de garanții proprii de circa 9 milioane lei, din cari vre-o 4 milioane sunt investite în 1800 pogoane de pământ arabil. Deși pentru aceasta proprietate de 4 și jumătate milioane »Patriei« i-s'a oferit o arenda anuală de vre-o 400.000 lei (cecece ar reprezenta o valoare financiară îndoită aproape), direcția societății a menținut administrarea moșiei în regie proprie, mulțumindu-se cu un venit net deși destul de frumos dar mult mai mic ca cel oferit de arendatori.

Scopul ce l'a urmat prin această politică, a fost să lege populațiile muncitoare de moșiile societății prin învoieli prielnice țărânilor lucrătoare.

Implinind cu dreptate și bunăvoință nevoile muncitorilor agricoli, pe toate moșiile societății, cari după izbucnirea revoltei fură părăsite, muncitorii s'au reîntors încurând, găsind astfel sprigin și folos la proprietari, cecece este în adevăr cum zice raportul — »cea mai temeinică înzestrare a moșiilor«.

Cetind acestea cu drept cuvânt înțelegi misiunea frumoasă ce o bancă poate să aibă și s'o îndeplinească atât de bine, mai ales în vremuri de restriște ca și prin cari România a trebuit să treacă bine de curând.

O conducere înțeleaptă, o prevedere bună, care să știe să aducă în deplină concordanță interesele bineînțelese ale instituției ce administrează cu drepturile și aspirațiile legitime ale muncitorilor angajați, sunt puternice garanții, că băncile din România își înțeleg chemarea cum nu se poate mai bine. Și când în primele momente ale unei mișcări ce pentru temelia economică a Regatului român putea să devie nefastă, un așezământ financiar înțelege din vreme nevoile sociale și pășește ca pioner pentru salvarea bunei reputații economice a țării în sfera sa de activitate, înseamnă că România are oameni superiori și foarte luminați pentru timpurile de astăzi.

Temelia economică a Țării românești în astfel de condiții nu se clatină — cum ar dori dușmanii ei — ci dimpotrivă, spiritul modern, adevărat umanistic, ce transpiră astăzi din toate manifestările pentru reformele agrare-sociale de dincolo, ne dau ferma convingere, că România pășește în spre a deveni o — fortăreață economică. E. B.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichin.

P. J.
Avem onoare a anunța prea on. public și mult stimaiilor nostri mușterii, că din cauza măririi chiriei ne-am mutat prăvălia, care am avut-o mai mult de 25 de ani în Piața Andrassy nr. 20, în palatul Fischer Eliz.

în strada Jozsef főherczeg n. 11.

casa MULLER (colț cu strada Karolina).

Din cauză, că avem un local închiriat cu mult mai ieftin ca cel de până acum suntem în plăcuta poziție de a servi pe on. noastră cliență cu prețuri și mai convenabile ca până acum.

Atragem atențiunea prea on. public asupra firmei noastre, asortată bogat cu toate cele de lipsă și îl rugăm să ne onoreze cu vizita lui prețioasă și a ne însărcina cu binevoitoarele lui comande și semnăm

cu cea mai mare stimă:

Kilényi G. és T-sa

»La plumbul vânător« — József főherczeg-ut nr 11.

Am fost bețiv în totdeauna pânăce n'am folosit medicamentul contra beuturii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela ori ce beatură spirțuoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beatură spirțuoasă. Sănătății nu-i stricăcios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmacia lui

FRANKL ANTAL

(Szeged, Felsőváros nr. 20)

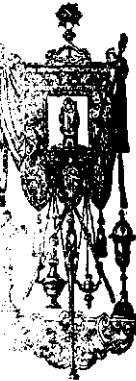
Fabrica lui
Luca K. Alexievits,
pregătitor de haine preoțești

UJVIDÉK

Recomandă atelierul său asortat cu tot felul de recvizite și haine preoțești de îmbrăcat în vremea slujbei în biserică.

Pregătește tot felul de icoane sfinte legate foarte frumos cu aur și mătăasă. Pregătește steaguri, prapore, și altele. Icoana mormântul lui Christos îl face foarte frumos.

La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.

Gorespondent

de limba germană, română, poezie și limba franceză, cu cunoștințe de comptabilitate

se caută

pentru o cassă de manufacturi en gros în România.

Condițiuni speciale: Să fi creștin, etatea cel mult 30 de ani, liber de armată, de preferat cei cari au mai lucrat în branșa manufacturii.

Oferte cu pretențiunile de salariu și extrase după certificatul de studii și de serviciu în cele trei limbi, a se adresa la Administrația ziarului sub

„D. P. 16“.

Doamnelor!

CREMA LOTUS este cea mai bună și mai nesticăcioasă alifie pentru înfrumșetare, întrebuițându-se atât ziua cât și sara. Delătură toffelul de pete, precum: pistrui, pete de ficat, casuri și buburuze, beșicătură și precuigiuni.

Fața primește o culoare frumoasă și curată. SAPUNUL LOTUS e sapun de toaletă, are miros plăcut și se poate întrebuița și fără cremă.

PUDRA DE FLOARE LOTUS în culoare albă, roză și galbină. Pregătită după metoda americană, un mijloc de înfrumșetare înafectiv și admirabil. Se recomandă și doamnelor mai în etate, pentrucă delătură încreștării și redă o față tinără.

Prețuri: Crema Lotus Cor. 1.—
Sapunul „ „ „ „ „ „ „ 1.—
Pudra de floare Lotus, flacon mare „ 2.—
„ „ „ „ „ „ „ flacon mic „ 1.—

Magazinul principal: în grănatia de pălării pentru doamne:

A „Párisi nőhöz“,
SZEGED, Iskola-ut 13 sz.

Comandă din provincie pe lângă rambursă. Vanzătorilor prețuri scăzute.

Permis prin decretul ministerului de interne, nr. 41.994.

Candidat de avocat.

Subscrisul am lipsă de un candidat de avocat cu praxă foarte bună, capabil a conduce cancelaria, lucrând și în cauză mai complicate independent.

De sine înțeles în limba maghiară are se concepieze fluid și s-o posedă deplin și în graiu viu.

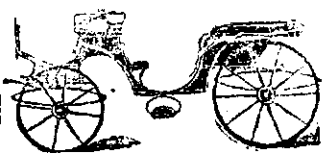
Locul se poate ocupa pe lângă condițiuni favorabile — *imediat*.

Dr. Mátyás Lázár, adv.
Sibiu, str. Urezului 11.

Ifj. Hodács János

Fondat la 1892 fabrică de trăsuri Telefon 439

Prima
abrica de
prăsură de
de câmpie

Mare
magazin
stabil!

Szeged Orașul de sus, Str. Kistisza nr. 4. (Urmarea str. Maros).

Nou

atelier de modă pentru pălării de dame!

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. public, că am deschis

atelier de modă pentru pălării de dame

în Arad, strada Deák Ferencz Nr. 2 (casa lui Sebesy), care va corespunde timpului și gustului modern și tuturor pretenziunilor de azi.

În magazinul atelierului meu, se păstrează în permanent cele mai frumoase modele esite dela firmele cele mai distinse. — Asortiment mare de pălării de doliu. — Străformări și alte lucruri aparținătoare acestei specialități, se execută punctual și cu prețuri moderate.

Comandele din provincă le execut cu cea mai mare promptitudine.

Se roagă de părtinire:

AMTMANN ANNA

ARAD, strada Deák Ferencz Nr. 2.

Ciorapi!

Cămăși matroz!

Sokne, mănuși

de mătasa și ată, în calitatea cea mai bună, asortiment bogat.

Prețuri absolut ficse!

Bársony Andor

mare prăvălie de ciorapi

Arad, piața Libertății nr. 17.

SPECIALIST!

IN AMERICA DE NORD la Waynesboro Pa.

The Geiser

se află

Manufacturing Co.

la care se află de vânzare mașinele cele mai bune și mai noi, inventate numai de doi ani încoace.

MAȘINI DE TREIERAT, bucate cu elevator, suie paiele sus pe jireadă (sau cozol). **LOCOMOTIVE** care se trag de sine singure și trage și treierătorii după ele.

LOCOMOTIVĂ și **PLUGURI**, plug cu 6 fere, plug cu 8 fere și cu 12 fere; puterea locomotivei dela 18 până la 40 de cai. Și este locomotivă purtătoare cu numele „PERLESS“, cu putere dela 6 până la 30 de cai.

Tot aceasta societate caută un neguțator de mașini la care pot să-i deie în vânzare, arătând prețurile și săi arate un nou chip de a câștiga bani prin mașinele din America Ori care neguțator poate să probeze numai un an și va afla că mașinile Americane sunt cele mai bune.

Cine suferă de stomac

cine merge la băi,

în general cu-i e dragă sănătatea și viața, să nu negligeze a-și comanda **imediat brăul meu apărător de stomac, patentat**, care face să înceteze ori ce boale vechi de stomac, sgârciuri, dureri, arsuri etc. și poate mânca ori ce, scrisorile de recunoștință dovedesc că fără aceasta nu e vindecare, e de neprețuit să se poarte vara noaptea și după bae, nu provoacă numai asudare, acoperă părțile gingașe ale organismului, și împiedică răceala stomacului, tocmai de aceea cine din sgârzenie nu și-l procură, își pune viața în joc. — Nr. I pentru bărbați sau femei, care număr se potrivește la cei mai mulți, costă 3 cor. Nr. II pentru statură mari de tot costă 4 cor.

Contrafacerea e interzisă:
Adresa: Takáts Dániel, Nagyvárad, Sorompó-utca nr. 2.

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștința On. domni preoți și comuni bisericești că în atelierul meu

fac haine bisericești

haine pentru preoți,

odăjdii, steaguri, prapori, haine pentru diaconi și îmbrăcăminte albe pentru băeți etc., cu prețurile cele mai ieftine și prompt.

Așteptând sprijinul D-V. sunt

cu stimă

Stefan Radonits

KIKINDA,

strada Sârbească No. 2455, în apropierea poștei mare.

Gel mai sigur medicament contra tusei, răcelei și răgușelei este **zăharul lui RETHY**,

o o ce se capătă în ori-care farmacie. o o
Prețul unui borcan 60 fil. Săse ceară numai zahărul lui Réthy. Cinci flacoane trimite pentru 3 cor. cu porto cu tot. Pregărutotil RETHY BÉLA farmacist, Békéscsaba

Deschiderea berăriei „Crucea Mică“

Aduc la cunoștința onor. public, că în hotelul „Crucea-Albă“ în partea dinspre str. Deák Ferenc, am deschis un nou local de berărie, cu intrare imediată din stradă. Unde vind

berăria de Curte

a „Primei berării maghiare pe acții din Kőbánya“, paharul cu 16 fil., halba cu 24 fil., totdeauna proaspătă.

Pentru a se transporta la case, am introdus halbe familiare de 2, 4 și 6 litre, cari se trimit acasă la comandă fără o tacsă specială.

Pentru ceace solicit părtinirea on. public.

Cu stimă: **Braun Gusztáv**,
hotelier.

Rușăm a observa firma!

Cumpăr

cu prețul cel mai ridicat și vând dela domni haine bărbăteșii folosite, biăni de călătorie, mobile folosite, casse „Wernheim“, dulap de ghiță, unelte de călărit, hamuri, puști și fiare vechi, precum și metaluri ori cât de mari și mici.

Tot aci se poate găsi dela licitație luate, 500 bucăți de stofă fină pentru haine cu 5 și 6 fiorini pentru un costum.

Localul prăvăliei mele din Mai este strada Asztalos Sándor (casa Grabner). Prăvălia de mobile se află pe Arpad-tér nr. 5 în colț (în casa bisericii izraelite).

După dorință merg și acasă și în provincie, chemat printr-o cartă poștală.

Cu toată stime **IULIU HERZFELD.**

Cimbalmă

se poate căpăta în rate și pe lângă prețuri moderate, trimițând cataloage mari ilustrate. — Numai la mine se poate căpăta „ȘCOALA“ de cimbalmă, după care poate învăța foarte ușor ori și cine și fără profesor. Partea I-a 4 cor., a II-a 3 cor. 60 fil., a III-a 3 cor. 60 fil. După trimiterea banilor espedez gratuit

VARGA PÁL

fabricant de cimbaimă și de mnzice

MAKÓ (casa proprie).

Bae de aburi în odae!

Cu ajutorul aparatului „DIANA” în 5 minute se poate face și în camera cea mai elegant mobilată o bae de aburi sau de aer ferbinte. In odae nu se împraștie aburii! Nici o necurățenie! După folosire se poate împătura și se poate așeza după un dulap. Cu folosirea aparatului de bae de aburi și de aer ferbinte „DIANA” se pot vindeca toate boalele provenite din răceală:

reumă, ischias, influență, guturai, catar, durere de gât, mai departe nenositătea, afecțiuni de rinichi, congestii de sânge, ș. a.

E mijlocul cel mai nestrictăcios și mai sigur pentru slăbire.

O bae costă 4 fileri.

Fiecare bae e o plăcere! E indispensabilă și pentru sănătoși!

APARAT DE VIBRAȚIUNE autorizat în toate statele lumii! Nu e durere de cap, care n'ar înceta în decurs de trei și jumătate minute. E mod sigur de vindecarea GUTEI, A RFUMEI și NENOSITĂȚILOR! După 2-3 vibrațiuni reîmprospetează circulația sângelui. Aparatul de vibrațiune e înfrăgilit și ține zeci de ani. — Prețul împreună cu împachetarea costă 10 cor.

Descriere amănunțită și prospect trimite gratuit

Szabó István és Ferencz

Budapest, VII., Csömör-ut 133.

Fondat la 1846.

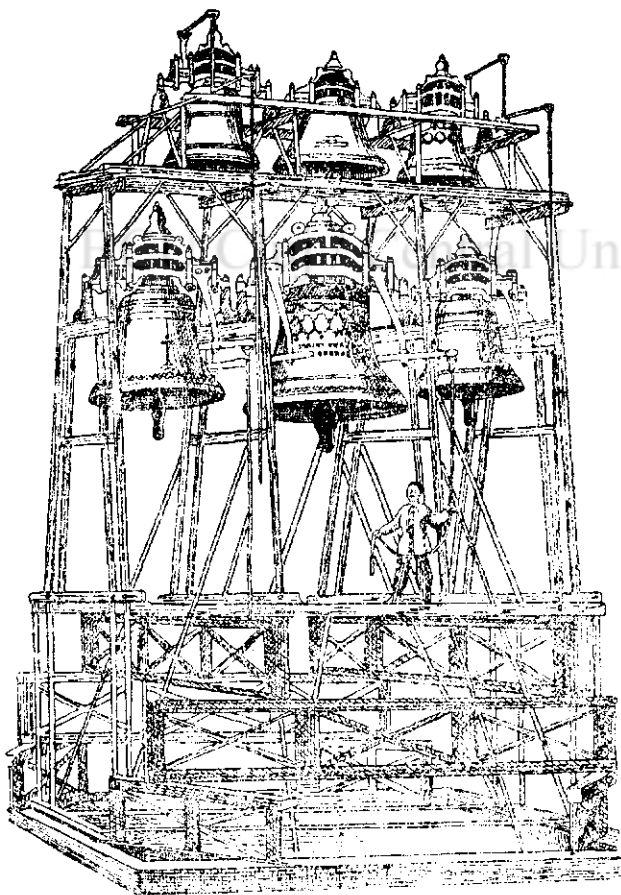
Telefon 25-37.

Pozdech József următor Thury Ferenc

Budapesta,

VI., Lehel-utca Nr. 8.

Mare fabrică de instrumente muzicale de suflat, turntorie de clopote și metale, făurărie și ajustărie de clopote cu brevet.

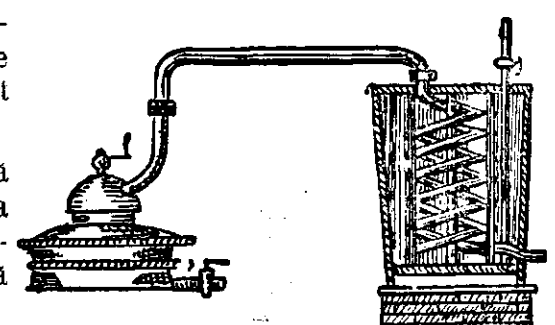

Catalog și preliminar de spese trimite franco.

Recomand tuturor fierbătorilor de rachiu și de spirit

căldările

mele cele mai nouă și de construcția cea mai nouă, brevetate, făcute după sistem propriu. Prețuri solide și fixe.

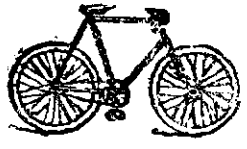

Afară de căldările de fier rachiu pregătesc în atelierul meu injectoare practice, de sistem propriu, contra peronosperii. Țin totdeauna în magazinul meu cantitate mai mare de injectoare, ca să pot satisface momentan comanda mai mari. Afară de aceea am în magazin tot felul de vase de casă de aramă, pregătite de mine, cu prețul cel mai culant. Trimet franco prețuri curente ilustrate.

MILAN T. IOVANOVIĆI, căldărar
UJVIDEK, strada Lázár nr. 14.

Fempel E.

Pancsova.

Espediază tot felul de mașini originale de prima calitate, d. e.: garnituri de îmblătit, ciure, grape, tăietori de tulei, mașini de sfărămat, teasc de struguri, ș. a., ș. a.

Mai departe își recomandă magazinul cu **biciclete** cea mai bună fabricație, și **mașini de cusut**, precum și tot felul de părți alcătuitoare de biciclete și mașini de cusut.

Singurul reprezentant al mașinei de spălat **JOHNS**.

((In atelierul meu aranjat cu putere motorică primesc pentru reparațiuni tot felul de mașini originale, precum și mașini de cusut cu prețurile cele mai moderate.))

Deschidere de salon de bărbierit.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că pe **Andrássy-tér** (palatul Neumann) lângă cafeneaua „Hungaria” am deschis

un salon de ras, tuns și frezat.

Salonul meu e aranjat foarte curat și cu îngrijire după cea din urmă modă engleză și corespunde celor mai subtile pretenziuni. Cu atât mai mult îmi pot recomanda salonul meu părtinirii binevoitorului public cu cât în decurs de șapte ani ea ucenic am servit în mod satisfăcător publicul distins al Aradului.

Solicitând din nou binevoitorul concurs al stimatului public, rămân

Zikies Vladimir, bărbier.

PFAFF

Oficina de dregere și magazinul cel mai vechiu de bicicletă și mașini de cusut.

Hammer Vilmos mechanist

ARAD,
Piața Szabadság nr. 7.

Asortiment bogat de mașini de cusut **SINGER** și **MINERVA**.

Unicul magazin de renumitele mașini de cusut

● PFAFF ●

Cel mai ieftin mijloc de cumpărare de articole pentru bicicletă și mașini de cusut.

▲ MARE ▲
▲ OFICINĂ ▲
▲ DE ▲
▲ DREGERE. ▲

În magazin se află
mare asortiment de
▶ gramophone și plăci. ◀

Condiții de solvire foarte avantajoase.

OPURI și BROȘURI

Se recomandă

FOI PERIODICE

a executa următoarele:

INVITĂRI

BILETE DE LOGODNA
dupa dorință și în culori

BILANȚURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

● Tot felul de lucrări tipografice ●

atingătoare de această branșă

PROGRAME

BILETE DE CUNUNIE
dupa dorință și în culori

ADRESE

BILETE DE ÎNTRARE

„TRIBUNA” ARAD

Str. Deák Ferencz nr. 20

PREȚ-CURENTURI
în m. și în l. m. și în l. m.

NOTE

STATUTE • LIBELE

CIRCULARE

● Diferite tipărituri pentru bănci ●

CĂRȚI DE VISITĂ
diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMA

OBLIGAȚIUNI

Comandele primite să efectueze prompt și consciincios.

CĂRȚI în COMISIUNI

Prețuri moderate!

EDITURĂ PROPRIE

ZIKMUND & COMP.

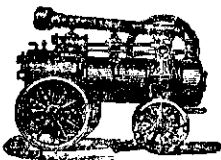
Fabrică de mașini și turnătorie de fier — în UJVIDEK

Recomandă tot felul de mașini de economie, dar mai ales mașinile sale brevetate, premiate la cele mai multe expoziții:

de semănat sistem „COLUMBUS-DRILL“
și **motoarele sale** cu gaz, petrolu și benzin.

Recomandă mașinile sale

de **tracat cu benzin și aburi, pluguri și tot felul de mașini agricole mari și mici.**

Aranjament de mori după sistemul cel mai nou.

Trimetem preț-curente ilustrate gratis și franco.

Első szegedi len-áru damast és műszövőde

C s e c s M i h á l y

SZEGED, Tisza Lajos-körut 33.

Recomandă produsele sale proprii de in și damast, precum: **covoare, ștergare, fugare milieu și toate cele trebuincioase pentru pat.** Tot așa haine pentru mireasă, precum lucruri de ajur după plac.

Prețuri moderate, serviciu prompt.

— La rugare prin epistolă mă presint personal. —

Acuma a sosit

Untura de pește proaspătă
de Norvegia

fără culoare și miros, calitate escelentă.

Prețul unei sticle 2 coroane.

Contra

supărărilor reumatice

este escelentă

Spiritul Reuma

încercat de atâtea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 fileri.

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás
Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, ARAD

— Anul întemeierii 1887. —

Capital de fondare Cor. 1.200,000

Depuneri Cor. 5.000,000

Fond de rezervă Cor. 800,000

Primește **depuneri spre fructificare** și **dă** deponenților **4 1/2 %** interese netto după depuneri pe timp mai îndelungat, iar după depuneri de durată mai scurtă de **trei luni dă 4 %**.

— Dare de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat. —

Depuneri până la 5000 Cor. se pot ridica și se plătesc fără abdicere.

Depuneri și ridicări se pot face pe calea postală și se expediază franco.

— **Escomtează cambii cu 6 % — 8 % interese.** —

Tot asemenea acordă și **credite hipotecari și de lombard** în modul cel mai culant.

DIRECȚIUNEA INSTITUTULUI.